

Graham Stewart, "föroyyskur" oljuserfrøðingur í Skotlandi:

Bindið tykkum ikki til monopol

-Tað ringasta føroyingar kunnu gera er at lata einum monopoli víðari kanningar og eina komandi oljuvinnu einkaréttin. Føroyingar eiga at bjóða arbeiðini út í friari kapping á altjóða marknaðinum.

Hetta sigur Graham Stewart, sum er hálvur føroyingur og arbeiðir í eini stórar oljufyrirøki í Skotlandi. Hann er við á oljuráðstevnu. Graham Stewart heldur tað vera sera óheppið fyri føroyingar lata vit eitt nú dønnum rættindini til kanningar og framleiðslu. -Eg vóni ikki, at føroyingar í teimum avtalum, sum er gjørdar um lán til Føroya, hava bundið seg til slíkt sigur hann við Tíðindablaðið Sosíalín.

Millum tey mongu, sum eru við á oljuráðstevnu er ein hálvur føroyingur úr Edinburg í Skotlandi. Tað er Graham Stewart, sum hevur føroyska móður.

Hann starvast sum handilsstjóri í einum felag, sum arbeiðir fyri tey stóru oljufeløgini, har teir útvíkla teknologi, sum verður brúkt í oljuvinnuni.

Tað eru oljufeløgini, sum eiga hetta felagið. Arbeiði hansara er at samráðast og fáa nýggja teknologi út á marknaðin.

Tosið við oljufeløgini
Vit spurdu Graham Stewart, hvussu føroyingar eiga at bera seg at, nú ein møguleg oljuvinnu stendur fyri framman!

Hann heldur tað er umráðandi at ansa eftir, hvat ein ger, men tað er eisini avgerandi at hava eina gularót tvs. nakka, sum kann skapa áhuga.

-Sjálvt um eingin olja er undir føroyingum, so haldi eg tað er týðningarmikið, at føroyingar gera sær dælt av tí stóra áhuganum, sum í løtuni er fyri økinum við at práta við oljufeløgini - fyri at vita, hvat kann gerast.

Graham Stewart heldur tað er umráðandi, at føroyingar vísa oljufeløgum, at føroyingar eru sinnabur at samarbeiða við tey og fáa gongd á henda dialogin nokk so skjótt men leggur hann aftrat, at hetta er ikki fyri at leypa framav, men fyri at lata hvarðarnar upp fyri rætt og slætt at tosa um, hvørjir møguleikar kunnu vera fyri eini oljuvinnu í Føroyum.

Graham Stewart heldur tó, at áðrenn ein bindur landið til nakrar avtalur, so er tað sera avgerandi at fáa umsitingina í Føroyum

upp á pláss. Her hugsar hann um lógargrundarlagið og umsiting sum so.

Hann heldur tað er gott, at føroyingar longu eru farnir í gongd og hava fingið lóggávu í sambandi við seismiskar kanningar.

Bindið tykkum ikki til Danmark

-Hóast Føroyar eru partur av Danmark, so haldi eg ikki, at ein bara eigur at fara tann vegin. Ein skal heldur fara víðari og eisini fáa meiningar frá øðrum londum sigur hann og heldur fram:

-Tað ræður um at fáa eina trygd fyri, at ein veit, hvat ein ger, og tá hetta er komið upp á pláss, so kann ein fara út til oljufeløgini at samráðast.

Graham Stewart heldur sjálvt, at føroyska økið sær rættiliga spennandi út. BP fer í næstum undir at gera víðari royndir á tí økinum, har teir í fjør funnu olju við føroyska markið.

-Hetta vísir, at teir vísa fundinum vestan fyri Hetland ógvuliga stóran áhuga.

Kanningarnar í ár vísa eisini, at her er veruliga talan um eitt spennandi oljuøki.

-Av tí at oljuøkið teir hava funnið er so mikið stórt, so skilir ein, at teir leggja so stóran dent á júst hetta økið sigur Graham Stewart, sum ikki útilokar, at oljuøkið teir hava funnið kann vera so mikið stórt, at tað røkkur inn á ta gráu leiðina ella inn á føroyskt øki, og tá skapar hetta stóran trupulleikar.

Hann heldur tað eisini vera møguligt, at BP - um teir veruliga vilja leggja seg eftir at útvíkla hetta økið - ynskir at samarbeiða við føroyingar fyri at útvíkla tað føroyska

økið í somu framleiðsluskipan.

Samarbeiði millum Føroyar og Bretland

Vit spurdu Graham Stewart, um tað er rætt av føroyingum bara at siggja bretar sum ein figginda, nú ósemja er um markið!

Til tað sigur hann, at føroyingar og bretar hava nógva at samarbeiða um, og tað er eisini greitt, at bæði londini, sum jú vísa økinum millum Hetland og Føroyar so stóran áhuga, kunnu fáa nógva burtur úr einum samarbeiði.

-Eg haldi tað er sera umráðandi fyri føroyingar at byrja ein dialog við bretar og serliga BP um framtíðina. Hetta er BP eisini áhugað fyri, og tí vil eg undirstrika, at tað er skeiðt bert at eygleiða bretar sum figginda, nú ein ávís ósemja er um markið sigur hann.

Hann vísir annars á, at oljufeløg vilja ikki hava politiskar trupulleikar at dragast við. Tey ynskja stabilitet. Tí heldur hann, at tað ræður um fyri føroyingar at byrja at tosa við hesi oljufeløgini ongantíð ov skjótt.

-Tað kostar einki at tosa saman og í tí liggur heldur eingin bindin. Hevur tú eina góða oljuumsiting við teimum røttu fólkunum, so átti einki at verið til hindurs fyri tí.

Ein orsök til at so stóran áhugi er fyri júst økinum millum Føroyar og Hetland er tann, at oljufundið í blokki 204 er tað størsta, sum er funnið her á leiðunum síðani fyrst í 70-unum. Tað Norðsjógvurin var tá kann økið millum Hetland og Føroyar gerast í næstu öld.

Bert tað eina fundið í blokki 204 gevur okkum longu nú eina ávísa hóming av tí sigur Graham Stewart.

Ein oljukelda nokk

-Um olja spríkir upp úr undirgrundini, er so talan um nógvar pengar til føroyska samfelagið?

-Nú eru tit bert 45.000 menniskju, og hetta er ikki meira enn tað arbeiða hjá einum stórum oljufelag. Eg vil tí siga tað so, at tit hava bert brúk fyri at finna eina oljukeldu og kann hon gera stóran mun fyri búskapin.

-Men, leggur Graham Stewart aftrat, -tað verður ikki í dag ella í morgin, at tit fáa munandi av pengum á borðið, helst verður tað ikki fyrr enn um 10 ár.

Satsa tit upp á at fáa eina munandi inntøku her og nú, so selur tú í veruleikanum tína framtíð. Tað snýr seg um at finna eina javnvág. Risikoin er sera stór hjá oljufeløgum at gera fløgur í økinum, nú alt er so nýtt og talan er um stór dýpi og ringt veðurlag. Tí er spurningurin eisini: vil tú hava eitt sindur av pengum í dag, ella vil tú hava nógvar pengar í morgin og heldur byta risikoina við oljufeløgini!

-Hvat vil tú sjálvt mæla til?

-Kanska ein millumveg. Sum nú er hava føroyingar figgjargilar trupulleikar. So tað er lokkandi at siga: hví ikki eitt sindur av pengum í dag og eitt sindur í framtíðini!

Graham Stewart sigur, at tað eru nógvar mátar at gera hetta upp á. Hetta hevur nógva at gera við, hvussu tú skipar komandi

lisisinsir.

-Mín meining er tann, at sjálvt um tað er lokkandi at fáa nakrar milliónir við at selja "exklusive" rættindi, so eigur ein at vera varin. Risikoin hjá vinnuni í dag er so stór, at ein kann ikki vænta at fáa nógvar pengar í dag. Men kanska um 3-5 ár eftir at seismiskar kanningar eru gjørdar og tað vísir seg, at økið er veruliga áhugavert, tá hevur tú nógva meira at selja. Tá hevur tú nógva betri møguleika fyri at kunna selja fyri hægri pris. Longur og longur tú biðar tess stórra møguleikar hevur tú at fáa nógvar pengar í kassan.

Graham Stewart leggur tó dent á, at hetta má ikki skiljast sum, at ein eigur at biða við víðari kanningum eitt nú seismiskum kanningum.

-Tær seismiskum kanningarnar skulu gerast sum skjótast sigur hann og leggur aftrat, at tað er ikki fyrr enn farið verður undir royndarboringar, at ein við vissu fær at vita, um økið er veruliga lovandi.

Bindið tykkum ikki til monopol

Graham Stewart heldur, at tað eisini er týðningarmikið, at føroyingar ikki selja alt til eitt oljufelag sum var tað eitt monopol. Tá eigur ein heldur at samarbeiða. Tað ringasta føroyingar kunnu gera er at lata einum monopoli víðari kanningarnar og eina komandi oljuvinnu upp í hendi.

-Sær tú tað sum eitt vandamál, um føroyingar við eina avtalu við danir,

Graham Stewart, oljuserfrøðingur heldur, at føroyingar eiga ikki at gera nakrar bindandi avtalur við oljufeløg fyrr enn seismiskar kanningar eru gjørdar. Men vit eiga beinanvegin at byrja ein dialog við feløgini. Her er hann á oljuráðstevnu í Havn í gjár. Mynd Kalmar

longu hava ella fara at geva dønnum rættindini til eina framtíðar oljuvinnu?

-Tað geri eg. Eg veit einki um nakrar avtalur eru gjørdar í so máta. Men hava føroyingar longu nú selt síni rættindi til t.d. Mærsk, Dopas ella Dong í Danmark, so er tað sera óheppið.

-Men um so er, at føroyingar longu hava verið noyddir - í teimum avtalum, sum eru gjørdar við danir um at hjálpa eitt nú bankum - at geva donskum fyrirkomulag øll rættindini til eina komandi oljuvinnu, hvat vil tað siga?

-Tá hevur ein skotið seg sjálfvan í fótin.

-Men er tað ikki náttúrligt, at vit arbeiða saman við dønnum sum partur av ríkinum og nú teir hava hjálpt okkum?

-Til tað kann er bert svara: lesið søgubøkurnar um leiklutin hjá AP Møller í donsku oljuvinnuni.

Eg vil sanniliga ikki vóna, at slíkt er ein partur av eina avtalu millum føroyingar og danir, men tað fer tíðin helst skjótt at

